

โครงการ

เรื่อง นำยาเช็ดกระจกจากดอกอัญชัญ

เสนอ

อาจารย์ ประรตนา เจริญดี

จัดทำโดย

นางสาวปิยนุช รัตนวงศ์

เลขที่ 19 ห้อง 2/1

วิชานี้เป็นส่วนหนึ่งของวิชา วิทยาศาสตร์

แผนกคอมพิวเตอร์ธุรกิจ

โรงเรียนสายมิตรเทคโนโลยีโคราช 10

ปีการศึกษา 2554

บทคัดย่อ

การจัดทำโครงการชิ้นนี้ เป็นการศึกษาเกี่ยวกับผลไม้พื้นบ้านที่สามารถ นำมาแปรรูปและพัฒนา มาเป็นเครื่องดื่มเพื่อให้ผู้ผลิตได้จำหน่ายให้ผู้บริโภคและเป็นแนวทางให้ชาวบ้านได้มีผลผลิตและมีรายได้เพิ่มขึ้นด้วย ทำให้การสนับสนุนการพัฒนากำลังคนด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีโดยสำคัญโดยส่งเสริมให้โรงเรียนสายมิตรเทคโนโลยีโคราช 10 ที่มีการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์ โดยการสืบเสาะหาด้วยตัวเอง สามารถคิดวิเคราะห์ ส่งเสริมความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ทำให้นักเรียนมีเจตคติที่ดีขึ้น นำความรู้ทางด้านวิทยาศาสตร์ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

บทที่ 1

บทนำ

ที่มาและความสำคัญของโครงการ

ในปัจจุบันมีการใช้สารเคมีในชีวิตประจำวันกันอย่างแพร่หลาย และมีสารเคมีที่มีพิษรวมอยู่ด้วย จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและแก้ไขปัญหาพิษอย่างเร่งด่วน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการแก้ไขสารพิษตกค้าง ทั้งในน้ำ ในอากาศ ในดิน รวมทั้งในอาหาร ล้วนมีสารตกค้างทั้งสิ้น

น้ำยาเช็ดกระจกที่ใช้กันทั่วไปมีส่วนผสมของ บิวทิล เซลโลโซล และ แอมโมเนียมไฮดรอกไซด์ ซึ่งเป็นวัตถุอันตรายชนิดที่ 1 และชนิดที่ 2 ซึ่งสารเคมีนี้มีอันตรายต่อมนุษย์ และสิ่งมีชีวิตอื่น ดอกอัญชันสีม่วง ที่ขึ้นอยู่ทั่วไปบริเวณใกล้บ้าน ในสวน ริมถนน คนในชุมชนของเราโดยเฉพาะผู้สูงอายุมักนำดอกอัญชันมาใช้ประโยชน์หลายอย่าง เช่น ทาผม ทาผิว เพื่อให้ดำ ใช้แทนสีผสมอาหาร ซึ่งเป็นน้ำชาลดอาการเบาหวาน เป็นต้น

นอกจากนี้มะกรูดและดอกอัญชันยังช่วยลดคราบสกปรกและยังไม่มีสารเคมีเพราะน้ำยาเช็ดกระจกที่ซื้อมาอาจจะมีสารเคมีและยังอาจทำอันตรายร่างกายเราด้วย

สมมุติฐาน

น้ำหมักชีวภาพจากดอกอัญชันและมะกรูดสามารถนำไปใช้ขจัดคราบสกปรกบนกระจกแทนน้ำยาเช็ดกระจกทั่วไปได้

จุดมุ่งหมายของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาผลการทำน้ำหมักชีวภาพจากดอกอัญชันและมะกรูดไปใช้ขจัดคราบสกปรกบนกระจก
2. เพื่อนำพืชที่มีอยู่ในท้องถิ่นมาใช้ประโยชน์
3. เพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

ตัวแปร

- ตัวแปรต้น น้ำหมักชีวภาพจากดอกอัญชันและมะกรูด
- ตัวแปรตาม การลดลงหรือหายไปของคราบสกปรกบนกระจก
- ตัวแปรควบคุม อุณหภูมิของอากาศ

ขอบเขตของการศึกษา

1. น้ำหมักชีวภาพจากอัญชันและมะกรูด จะใช้อัญชันสีม่วงพันธุ์ลิบชั้นเดียว และพันธุ์ลิบซ้อน
2. กระจกที่ใช้ทำการทดลอง ใช้กระจกเงาและกระจกใส ที่ความสกปรกตามปกติ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

น้ำหมักชีวภาพจากดอกอัญชันและมะกรูด สามารถนำไปใช้ขจัดคราบสกปรกบนกระจกแทนน้ำยาเช็ดกระจกทั่วไปได้ และช่วยลดสารพิษตกค้าง

บทที่ 2

เอกสารที่เกี่ยวข้อง

อัญชัน

อัญชัน จัดเป็นพืชมีดอกชนิดไบเล็ยงคู่ เป็นพืชเถาเลื้อย ตระกูลเดียวกับถั่ว มีอายุประมาณ 1 ปี จึงจัดเป็นพืชอายุสั้น ลำต้นเลื้อย และพันรอบหลัก อาจยาวได้ถึง 6-7 เมตร มีดอกที่สวยงาม โดยปกติมีสีน้ำเงิน มีถิ่นกำเนิดในแอฟริกา

ชื่อพื้นเมือง	อัญชัน(กรุงเทพฯ ภาคกลาง) แดงชัน (เชียงใหม่) เอื้องชัน (ภาคเหนือ)
ชื่อวิทยาศาสตร์	<i>Clitoria ternatea</i> L.
ชื่อวงศ์	Leguminosae
ชื่อสามัญ	Butterfly-pea (Australia); Blue-pea, cordofan-pea, honte (French); blue Klitorie (Portuguese); azulejo, conchitis, Papito, zapatico de la reina, Zapotillo, conchita (Spanish); cunha

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

อัญชัน เป็นพืชอายุหลายปี ต้นเป็นกอพุ่มขนาดเล็ก ปลายยอดเป็นเถาเลื้อยพัน (Twining) อัญชันที่เก็บรวบรวมสายพันธุ์จำแนกได้ 2 สายพันธุ์ คือ สายพันธุ์กลีบดอกชั้นเดียว หรือดอกรา ดอกเป็นรูปดอกถั่ว มี 3 ชนิดคือ ชนิดสีน้ำเงิน ม่วง และสีขาว และสายกลีบดอกซ้อน มี 5 กลีบดอก (standard) ขนาดใหญ่ ซึ่งมีสีเช่นเดียวกัน ทั้ง 2 สายพันธุ์ มีอับเรณูสีเหลืองอ่อน ใบประกอบเรียงตัวแบบขนขนปลายคี่ ใบย่อยรูปไข่ สีใบเขียวเข้ม ผิวอ่อนคอนข้างหยาบเล็กน้อยออกดอกตลอดปี ชนิดดอกเดี่ยว ฝักรูปดาบแบบโค้งเล็กน้อย เมล็ดแบนรูปไต

สรรพคุณทางยา

ราก ใช้บำรุงรักษาดวงตา ทำให้ตาสว่าง แก้อาพาต และ ฝนกับรากสะอึกและชาวข้าวกินหรือทา แก้งูสวัด เป็นยาขับปัสสาวะ ใช้ดูแลปวดฟัน ทำให้ฟันทน รสเบื่อเมาปรุงเป็นยา ดอก ใช้รักษาอาการผ

ร่วง ใช้ขี้ทาศีรษะช่วยปลุกผม ใช้ทาหัว ทำให้ผมและคิ้วตกค้ำเนื่องจากดอกอัญชันมีสารแอนโทไซยานิน มีคุณสมบัติเพิ่มการไหลเวียนของเลือดในหลอดเลือดๆ ทำให้เลือดไปเลี้ยงรากผมมากขึ้น แก้ฟกช้ำวมเมืด เป็นยาระบาย

การนำมาใช้ประโยชน์

ภูมิปัญญาชาวบ้านของไทย ได้นำเอาสีจากดอกอัญชันมาใช้ แต่ง สีขนมไทย เช่น ขนมขอม่วง ขนมเรไร ขนมชั้น เป็นต้น ทำให้สีคราม โดยเอาดอกอัญชันไปแช่น้ำร้อนจะได้สีน้ำเงิน ถ้าเติมน้ำมะนาว หรือหยดน้ำพร้าวลงไปเล็กน้อย จะได้สีม่วง นอกจากนี้ในสมัยโบราณยังนิยมใช้ข้อมผมจะทำให้ผมดำตามธรรมชาติ ไม่หงอกก่อนวัยแก้ปัญหผมแตกปลายและผมเสีย กระตุ้นการเจริญเติบโตของเส้นผมให้นุ่มสลวยเป็นเงางาม ปัจจุบันมีการเอาสารสกัดจากดอกอัญชันไปใช้ผสมกับแชมพูและครีมนวดผม เพื่อให้ผมดกดำ

มะกรูด

มะกรูด เป็นพืชในตระกูลส้ม (Citrus) มีถิ่นกำเนิดในประเทศลาว อินโดนีเซีย มาเลเซีย และไทย ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ นิยมใช้ใบมะกรูดและผิวมะกรูดเป็นส่วนหนึ่งของเครื่องปรุงอาหารหลายชนิด

ชื่อวิทยาศาสตร์	Citrus hystrix DC.
ชื่อสามัญ	Leech lime, Mauritius papeda
วงศ์	Rutaceae
ชื่ออื่น	มะขุน มะกรูด (ภาคเหนือ) มะขู (กระเหรียง-แม่ฮ่องสอน) ส้มกรูด ส้มมั่วผี (ภาคใต้)

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

เป็นไม้ยืนต้นขนาดเล็ก สูง 2-8 เมตรเป็นไม้เนื้อแข็ง เปลือกต้นเรียบ สีน้ำตาล มีหนามยาวเล็กน้อยแหลม อยู่ตามกิ่งก้าน ใบ เป็นใบประกอบชนิดลดรูป ปลายใบและโคนใบมน ขอบใบเรียบ ผล เป็นรูปทรงกลมหรือรูปไข่ โคนผลเรียวเป็นจุก ผิวขรุขระ พันธุ์ที่มีผลเล็ก ผลอ่อนสีเขียวแก่ สุกเป็นสีเหลือง มีรสเปรี้ยว ภายในมีเมล็ดจำนวนมาก เมล็ดกลมรี สีขาว

สรรพคุณทางยา

รากกระทิงพิช แก้วฝักภายในและแก้วเสมหะเป็นพิษ ใบมีน้ำมันหอมระเหย ผลและน้ำคั้นจากผลใช้แต่งกลิ่น สรรพคุณรักษาชันนะตุ รังแค ทำให้ผมสะอาด ผิวจากผลปรุงเป็นยาขับลมในลำไส้ แก้วแน่น เป็นยาบำรุงหัวใจ

การนำมาใช้ประโยชน์

คนไทยนิยมปลูกมะกรูด ไว้ตามบ้านและในสวนมะกรูดเป็นไม้พุ่มยืนขนาดเล็ก ใบมีกลิ่นหอม ผลค่อนข้างกลม ผิวขรุขระมีปุ่มนูน และมีจุดที่หัวของผล ส่วนที่ใช้ คือ ใบและผล

- ใช้เป็นยาหรือส่วนผสมต่างๆ คือ น้ำในผลแก้อาการท้องอืด ช่วยให้เจริญอาหารน้ำมะกรูดใช้ดองยา และบำรุงโลหิต
- ใช้เป็นเครื่องเทศ โดยใช้ผิวของผล เป็นส่วนผสมในเครื่องแกงหลายชนิด
- ใช้แต่งกลิ่นในอาหารคาวหลายชนิด เช่น ต้มยำ แกงเผ็ด
- น้ำมะกรูดใช้ปรุงอาหารเพื่อให้มีรสเปรี้ยวและดับกลิ่นคาวปลา
- คนโบราณนิยมสระผมด้วยมะกรูด เพราะทำให้ผมดำเป็นมัน ไม่แห้งกรอบ

บทที่ 3

วัสดุ อุปกรณ์และวิธีการทดลอง

วัสดุอุปกรณ์

1. ดอกอัญชันสีม่วง	300	กรัม
2. น้ำตาลทรายหรือกากน้ำตาล	300	กรัม
3. มะกรูด	2	ผล
4. น้ำสะอาด	1	ลิตร
5. หม้อ สแตนเลส/หม้อเคลือบ	1	ใบ
6. มีด	1	เล่ม
7. เตา	1	ใบ
8. โหลสำหรับหมัก	1	ใบ

วิธีดำเนินการทดลอง

ตอนที่ 1

1. การทำน้ำหมักชีวภาพจากดอกอัญชัน

2. ผานมะกรูด เอาเฉพาะผิว ใส่งในหม้อต้มดอกอัญชันต้มต่อประมาณ 10 นาที คับไฟ

3. ปล่อยให้ น้ำดอกอัญชันเย็นลง จนมีอุณหภูมิ 60 องศาเซลเซียส ใส่น้ำตาลทรายหรือกากน้ำตาลลงไป คนให้ละลายเข้ากัน

4. เทใส่โหลสำหรับหมัก ปิดฝา พอให้แก๊สที่เกิดขึ้นระบายออกมาได้ ทิ้งไว้ประมาณ 30 วัน

5. กรองน้ำหมักชีวภาพที่ได้ เอากากออก (นำไปเป็นปุ๋ยต้นไม้ได้)
6. นำน้ำหมักชีวภาพจากดอกอัญชันใส่ลงในขวดสเปรย์

ตอนที่ 2 หาประสิทธิภาพในการทำความสะอาดของน้ำหมักชีวภาพจากดอกอัญชันกับน้ำยาเช็ดกระจก

1. วันที่ 1 นำกระจกเงาที่มีความสกปรกตามปกติ 1 แผ่นมาทำความสะอาดด้วยน้ำยาเช็ดกระจกจากดอกอัญชันและมะกรูด เป็นเวลา 5 นาที และ 10 นาที สังเกตและบันทึกผล
2. วันที่ 2 นำกระจกเงาที่มีความสกปรกตามปกติ 1 แผ่นมาทำความสะอาดด้วยน้ำยาเช็ดกระจกจากดอกอัญชันและมะกรูด เป็นเวลา 5 นาที และ 10 นาที สังเกตและบันทึกผล

บทที่ 4

ผลการทดลอง

ตอนที่ 1 การทำน้ำหมักชีวภาพจากดอกอัญชัน ผลเป็นดังนี้

เมื่อยังไม่กรอง ได้น้ำหมักที่มีสีม่วงเข้ม มีแก๊สเล็กน้อย มีกลิ่นออกเปรี้ยว มีดอกอัญชันที่ลอยอยู่

ตอนที่ 2 หาประสิทธิภาพในการทำความสะอาดของน้ำหมักกับน้ำยาเช็ดกระจก ผลเป็นดังนี้

วัสดุทดลอง	จำนวนวัน	ระยะเวลา 5 นาที	ระยะเวลา 10 นาที
กระจกเงา	วันที่ 1	ใส สะอาด ไม่มีคราบ	ใส สะอาด ไม่มีคราบ เงาวาว
	วันที่ 2	ใสสะอาด มีความเงาวาว	ใส สะอาด ไม่มีคราบ มีความเงาวาวมาก

บทที่ 5

สรุปและอภิปรายผลการทดลอง

จากผลทดลองตอนที่ 1

เมื่อยังไม่กรอง น้ำหมักชีวภาพจากดอกอัญชันสีม่วงเข้ม มีแก๊สเล็กน้อย มีกลิ่นออกเปรี้ยวเล็กน้อย มีดอกอัญชันสีซีดลอยอยู่ด้านบนและมีฟัาสีขาวลอยอยู่บนผิวด้านบน การที่น้ำหมักชีวภาพมีกลิ่นเปรี้ยวเล็กน้อยและฟัาสีขาวลอยอยู่บนผิวด้านบน แสดงว่ามีจุลินทรีย์เกิดขึ้น สามารถนำน้ำหมักชีวภาพไปใช้งานได้ ถ้าไม่ฟัาสีขาวลอยอยู่ด้านบนและมีกลิ่นเห็นแสดงว่าน้ำหมักชีวภาพเสีย ใช้ไม่ได้

สรุปได้ว่า น้ำหมักชีวภาพจากดอกอัญชันที่คณะผู้จัดทำขึ้นนั้นมาใช้ได้

ผลการทดลองตอนที่ 2

เมื่อนำน้ำหมักชีวภาพจากดอกอัญชันไปใช้ทำความสะอาดกระจกเงา ผลปรากฏว่า กระจกเงา มีความเงาวาว ไม่มีคราบสกปรกเหลืออยู่นอกจากนั้นน้ำมันหอมจากผิวมะกรูดยังมีสรรพคุณในการไล่แมลงต่างๆ รวมทั้งยุงอีกด้วย

เมื่อหาประสิทธิภาพ การทำความสะอาดขิงน้ำหมักชีวภาพจากดอกอัญชันกับน้ำยาเช็ดกระจกเงา สรุปได้ว่าไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

1. นำน้ำหมักชีวภาพจากดอกอัญชันไปใช้ประโยชน์อย่างอื่นได้ เช่น ทำปุ๋ย บำบัดน้ำเสีย แก้ไข ท่อตัน กำจัดกลิ่น ล้างห้องน้ำ เป็นต้น
2. นำพืชผัก ผลไม้ ดอกไม้อื่นๆ ที่มีอยู่ในท้องถิ่นมาทำเป็นน้ำหมักชีวภาพ

เอกสารอ้างอิง

- <http://www.doctor.or.th/node/2359> และ <http://>
- www.rspg.or.th/plants_data/index.htm
- http://www.rspg.or.th/plants_data และ <http://th.wikipedia.org/wiki/>
- http://www.rspg.or.th/plants_data และ <http://th.wikipedia.org/wiki/>